

7. Dział III. Europa i świat po Wiośnie Ludów – lekcja powtórzeniowa

Tematy:

1. Stany Zjednoczone w XIX w.
2. Zjednoczenie Włoch i Niemiec.
3. Kolonializm w XIX w.
4. Rozwój nowych ruchów robotniczych.
5. Postęp techniczny i zmiany cywilizacyjne.
6. Kultura przełomu XIX i XX wieku.

1. Daty:

Data	Wydarzenie
USA w XIX w.	
1861	Wybuch wojny secesyjnej w Stanach Zjednoczonych.
1865	Zakończenie wojny secesyjnej w Stanach Zjednoczonych.
Zjednoczenie Włoch i Niemiec	
1859	Wojna Królestwa Sardynii i Francji z Austrią. przyłączenie Lombardii.
1859	Podczas wojny powstał Czerwony Krzyż.
1860	Plebiscyty w państwach północnych Włoch. Opowiadają się za połączeniem swoich państw do Królestwem Sardynii.
1860	Wybuch rewolucji w Królestwie Obojga Sycylii. Wyprawa 1000 czerwonych koszul Garibaldiiego.
1860	Królestwo Sardynii zajmuje większą część Państwa Kościelnego.
1861	Powstanie Królestwa Włoch.
1864	Wojna Prus i Austrii z Danią. Prusy przyłączyły Szlezwik, a Austria Holsztyn.
1866	Wojna prusko – austriacka. Po stronie Prus walczyły również Włochy. Do Prus przyłączono Holsztyn a do Włoch Wenecję.
1866	Bitwa pod Sadową. klęska Austrii
1867	Rozwiązanie Związku Niemieckiego. Powstanie Związku Północnoniemieckiego.
1867	Przekształcenie Cesarstwa Austriackiego w Cesarstwo Austro – Węgier.
1870 – 1871	Wojna francusko – pruska zakończona pokojem we Frankfurcie nad Menem. Do Niemiec przyłączono Alzację i Lotaryngię.
1870	Bitwa pod Sedanem Napoleon III został wzięty do niewoli.
1870	Do Włoch przyłączono Rzym.
1871	Powstanie Cesarstwa Niemieckiego
1871	Wybuch Komuny Paryskiej w Paryżu. Powstanie III Republiki francuskiej

2. Postacie historyczne

Postać	Opis
Abraham Lincoln	Prezydent USA podczas wojny secesyjnej. Zniósł niewolnictwo. Zamordowany w 1865 r.
Jefferson Davies	Prezydent Konfederacji Stanów Zjednoczonych Ameryki.
Robert Lee	Głównodowodzący wojskami Konfederacji podczas wojny secesyjnej.
Ulysses Grant	Głównodowodzący wojskami Unii podczas wojny secesyjnej.
Camilo Cavour	Premier Królestwa Sardynii, który doprowadził do zjednoczenia Włoch
Wiktor Emanuel II	Król Sardynii z dynastii sabaudzkiej, który został pierwszym królem zjednoczonych Włoch.
Giuseppe Garibaldi	Rewolucjonista włoski. Stał na czele <i>Wyprawy 1000 Czerwonych Koszul</i> do Królestwa Obojga Sycylii, które po zwycięstwie przekazał Wiktorowi

	Emanuelowi II.
Otto von Bismarck	Kanclerz Prus, który doprowadził do zjednoczenia Niemiec. Pierwszy kanclerz zjednoczonych Niemiec.
Wilhelm I	Król Prus z dynastii Hohenzollernów, od 1871 r. pierwszy cesarz niemiecki..
Napoleon III	Cesarz francuski, który przyczynił się do powstania zjednoczonych Włoch. Wzięty do niewoli podczas wojny francusko – pruskiej.
Jarosław Dąbrowski	Uczestnik powstania styczniowego. Rewolucjonista, który dowodził wojskami rewolucyjnymi podczas Komuny Paryskiej.
Wiktoria	Królowa brytyjska w drugiej połowie XIX w. Symbol potęgi kolonialnej Wielkiej Brytanii.
Eduard Bernstein	Główny ideolog socjalizmu
Karol Marks	Twórca koncepcji walki klas i ideologii komunistycznej.
Fryderyk Engels	Współtwórca ideologii komunistycznej.
Michaił Bakunin	Główny ideolog anarchizmu.
Leon XIII	Papież, który ogłosił w 1891 r. encyklikę <i>Rerum novarum</i> , w której zawarto główne założenia ideologii chrześcijańskiej demokracji
Karol Darwin	Twórca teorii ewolucji gatunków.
Dmitrij Mendelejew	Opracował układ okresowy pierwiastków.
Maria Skłodowska - Curie	Wraz z mężem badała promieniotwórczość. Odkryli dwa pierwiastki - polon i rad. Uzyskała nagrodę Nobla z fizyki i chemii.
Pierre Curie	Prekursor promieniotwórczości. Wraz z żoną odkrył pierwiastki polon i rad.
Ludwik Pasteur	Chemik i biolog francuski, który wynalazł szczepionkę przeciwko wścieklicznie.
Wilhelm Roentgen	Niemiecki fizyk, który odkrył promienie X.
Karl Benz	Inżynier niemiecki, który skonstruował silnik spalinowy.
Gottlieb Daimler	Inżynier niemiecki, który skonstruował silnik spalinowy.
Rudolf Diesel	Inżynier niemiecki, który wynalazł wysokoprężny silnik spalinowy.
Ferdynand Zeppelin	Skonstruował sterowiec.
Orville i Wilbur Wight	Konstruktorzy pierwszego samolotu. Dwupłatowca Flyer.
Joseph Swan	Brytyjski wynalazca żarówki elektrycznej.
Thomas Edison	Amerikanin, który udoskonalił żarówkę Swana. Zbudował w Nowym Yorku pierwszą elektrownię publiczną. Konstruktor fonografu.
Aleksander Graham Bell	Wynalazł telefon.
Guglielmo Marconi	Konstruktor radia.
Auguste i Louis Lumière	Konstruktorzy kinematografu. Pionierzy kinematografii i twórcy pierwszego filmu.

3. Pojęcia

Pojęcie	Opis
Abolicjonizm	Ruch dążący do całkowitego zniesienia niewolnictwa w USA w XIX w.
Konfederacja	Stany południowe, które wystąpiły z Unii i ogłosiły powstanie Skonfederowane Stany Ameryki.
Unia	Stany północne podczas wojny secesyjnej.
Secesja	Wystąpienie 13 stanów z Unii i zawiązanie Konfederacji Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej.
Kolonializm	Polityka państw polegająca na opanowaniu i utrzymaniu w zależności politycznej i gospodarczej słabo rozwiniętych krajów.

Metropolia	Państwo, które założyło kolonię.
Eksterminacja	Wyniszczenie lub masowa zagłada ludności.
Sipajowie	Żołnierze indyjscy służący w armii brytyjskiej.
Burowie	Potomkowie osadników holenderskich, zamieszkujący ziemie Afryki Południowej.
Industrializacja	Uprzemysłowienie. Upowszechnienie się przemysłu.
Urbanizacja	Rozwój miast.
Proletariat	Robotnicy wielkoprzemysłowi.
Rewolucja proletariacka	Rewolucja społeczna, podczas której robotnicy przejmą władzę obalając rządy kapitalistów. Miała zakończyć wyzysk i wprowadzić rządy robotników.
Socjalizm	Ideologia XIX w., która kładła nacisk na poprawę bytu robotników poprzez wprowadzenie reform socjalnych.
Komunizm	Ideologia XIX w., której twórcami byli Karol Marks i Fryderyk Engels. Głosiła konieczność rewolucji społecznej, na skutek której władze przejmie proletariat. Ich celem było upaństwowienie własności i wprowadzenie równości społecznej.
Anarchizm	Ideologia 2 połowy XIX w. Głosiła, że należy zlikwidować instytucje państwa na drodze rewolucji i zastąpić je wspólnotami społecznymi. Jej twórcą był Michaił Bakunin.
Chadecja	Popularna nazwa ideologii chrześcijańskiej demokracji, której twórcą był papież Leon XIII. Głosiła konieczność poprawy bytu robotników i walkę o poszanowanie godności ludzkiej.
Nacjonalizm	Ideologia głosząca, że interes własnego narodu jest wartością najwyższą, a każdy naród powinien mieszkać we własnym państwie.
Szowinizm	Skrajny nacjonalizm. Ideologia, zgodnie z którą dany naród jest lepszy od innych. Wiąże się z bezkrytycznym stosunkiem do swojego narodu i nienawiścią do innych narodów.
Syjonizm	Nacjonalizm żydowski. Ideologia, która powstała w drugiej połowie XIX w. Zgodnie z nią Żydzi powinni powrócić do Palestyny i odrodzić tam państwo żydowskie.
Emancypacja	Ruch, który narodził się pod koniec XIX w. i który walczył o równouprawnienie kobiet i mężczyzn.
Sufrażystki	Kobiety, które walczyły o przyznanie kobietom praw politycznych (prawa uczestniczenia w wyborach do parlamentu).
Darwinizm	Poglądy Karola Darwina dotyczące ewolucji gatunków.
Pasteryzacja	Zastosowanie wysokiej temperatury do zabicia drobnoustrojów w żywności, co umożliwia jej dłuższe przechowywanie.
Pozytywizm	Kierunek w filozofii i literaturze uznający, że świat można poznać wyłącznie na podstawie wiedzy naukowej.
Naturalizm	Kierunek w sztuce XIX w., który wykształca się z realizmu, a który polega na odzwierciedleniu rzeczywistości nie unikając pokazywania brzydoty otaczającego nas świata.
Realizm	Kierunek w sztuce XIX w., który polegał na jak najwierniejszym oddaniu rzeczywistości.
Impresjonizm	Kierunek w sztuce w 2 połowie XIX w., którego twórcy ukazywali własną wizję rzeczywistości za pomocą nanoszenia barwnych plam.
Symbolizm	Kierunek w sztuce 2 połowy XIX w., który ukazuje rzeczywistość za pomocą symboli
Kultura masowa	Kultura, która narodziła się na przełomie XIX i XX wieku. Była to kultura skierowana do mas i popularna. Cechy: łatwa w odbiorze, rozrywkowa, nastawiona na zysk.

Historyzm	Nurt w architekturze XIX w. Naśladowanie dawnych, wielkich stylów w sztuce i architekturze. Zaliczamy do niego: neogotyck, neoromanizm, neorenesans czy neobarok.
Eklektyzm	Łączenie w jednej budowli w sposób swobodny, często niezgodnych ze sobą, elementów wybranych z różnych stylów architektonicznych
Secesja	Styl w sztuce i architekturze europejskiej ostatniego dziesięciolecia XIX wieku i pierwszego XX wieku. Charakterystycznymi cechami stylu secesyjnego są: płynne, faliste linie, ornamentacja abstrakcyjna bądź roślinna.

Uczeń powinien umieć

- opisać sytuację polityczną w Europie w II połowie XIX wieku, w tym procesy zjednoczeniowe Włoch i Niemiec;
- wyjaśnić na czym polegała demokratyzacja życia politycznego w XIX w.;
- **omówić przyczyny i skutki wojny secesyjnej w Stanach Zjednoczonych;**
- **wyjaśnić przyczyny, zasięg i następstwa ekspansji kolonialnej państw europejskich w XIX wieku;**
- **wymienić nowe idee polityczne drugiej połowy XIX w. Umieć połączyć poglądy z daną ideologią i jej twórcą;**
- opisać przemiany obyczajowe i **zmiany do jakich doszło w życiu codziennym w drugiej połowie XIX w.;**
- połączyć twórcę z wynalazkiem, **przyporządkować obraz i jego autora do danego stylu czy budowlę do danego stylu;**
- **przyporządkować nazwisko autora do dziedziny sztuki (pisarz, malarz, kompozytor)**